Med barren kvar i drygt tjugo dar

Så överlever julgranen

En två meter hög gran har en halv miljon barr. En önskan i juletid är att de ska sitta kvar åtminstone till tjugondag Knut.

Plastgranar till trots, nu talar vi om den riktiga, levande granen, *Picea abies*! I dag är även de s k ädelgranarna ur släktet *Abies*, t ex kungsgranen (som egentligen heter nordmannsgran) *Abies nordmanniana*, vanliga hos oss som julgranar.

I Sverige köper vi cirka tre miljoner julgranar inför julen. Omkring 2,8 miljoner av dessa har sitt ursprung i Sverige och resterande ca 200 000–300 000 kommer utifrån, främst från Danmark.

SKÖT DIN JULGRAN RÄTT

Börja med att väcka din gran långsamt. Vänj granen *successivt* vid inomhustemperaturen så att den får igång sin vattentransport *innan* den kommer in i vardagsrummet. Sätt granen i en hink vatten i garaget eller annan ”mittemellanvarm” plats några dagar innan den får komma in.

En ny snittyta ska göras innan granen hamnar i uppvakningshinken. Minst 1–2 cm av granens stam sågas bort, även om granen är nyhuggen. Barka inte stammen – såga bara ett rakt snitt.

Lämna sedan en distans mellan granens snittyta och julgransfotens botten för att underlätta vattenupptagningen.

Vattna regelbundet och låt *aldrig* julgransfoten bli tom. Det är alltså bäst att ha en fot som rymmer ganska mycket vatten. Om du mot förmodan fått torrt i julgransfoten, vilket det lätt kan bli, behöver det inte innebära slutet för granen. Men då måste du göra ett nytt snitt i granstammen för att den ska kunna suga vatten igen (hemska tanke att behöva ta bort allt pynt!). En normalstor, svensk julgran dricker ungefär 1–2 liter vatten per dag.

TILLSATSER I VATTNET

– När det gäller socker så brukar jag säga att det är naturens sätt att omfördela näring när det är dags att vakna på våren. Kolhydrater lagrade i stam och rötter transporteras då ut till knopparna som sackaros. En sockerbit kan alltså hjälpa till om vi vill att granen ska tro att det har blivit vår, säger Mats Hannerz, julgransintresserad jägmästare.

Socker i vattnet kan alltså underlätta för granen att skjuta nya skott, vilket ger granen eget extrapynt!

Kopparslant i julgransfoten? Julsnapsen i granvattnet? Båda dessa huskurer kan ha en bakteriedödade verkan i vattnet. Magnecyl och Viagra i julgransfoten? Nja, båda dessa ”knep” har tveksam effekt på granens hållbarhet.

INTE BARA PIFF OCH PUFF

Med granen kommer även objudna gäster in i stugvärmen. Det kan vara kvalster och andra spindlar, nyckelpigor och andra insekter. Tiotusentals är de, oftast osynliga för ögat, som döljer sig i granen. Ett synligt exempel är granbarrlusen. Det finns två arter, stor granbarrlus, *Sacciphantes abietis*, och liten granbarrlus, *Adelges tardus*. Vid angrepp sväller skottet upp och liknar en brun ananas, en intressant dekorationseffekt!

GRANEN OCH KRUKVÄXTERNA

Granar avger etylengas, ett växthormon som påverkar växters åldrande. En del tror att etylenet från julgranen påverkar krukväxterna negativt. Troligtvis är mängden etylen i inomhusluften från granen försumbar. Det är antagligen ljusbrist och den torra värmen vintertid som gör att krukväxterna inte mår så bra.

Varma höstar bidrar också till att granarna nu för tiden snabbare släpper barren när de kommer inomhus. Regelbundna frostperioder under oktober och november bidrar till bättre ”fastsättning” av granens barr, säger nordamerikansk forskning. Skulle det kunna innebära att lokalodlade granar från Mellansverige och uppåt håller sina barr, bättre än sydsvenska och danska granar, undrar skribenten?

Text: Ann-Catrin Thor, trädgårdsrådgivare och trädgårdsdesigner, radgivning@tradgard.org



Seden att klä hemmet med levande träd och kvistar är mycket gammal. Förr trodde man att de skyddade hemmet mot alla sorters onda makter och väsen. Det förekom långt tillbaka att man reste så kallade julstänger utanför bondgårdarna eller placerade en gran på vardera sidan om ytterdörren. Seden med julgran uppstod i Tyskland under 1400-talet. När julgranen först dök upp i Sverige var den alltså bara en i mängden av dekorationer gjorda av levande kvistar, men med tiden kom den tyska nymodigheten att dominera. Den första svenska julgransbeskrivningen är från Stora Sundby Herrgård i Södermanland år 1741. Det dröjde innan julgransseden spred sig utanför godsen och herrgårdarna. Först på 1880-talet hade julgranen blivit allmängods.

Källor:
Mats Hannerz, jägmästare, skoglig doktor
www.silvinformation.se.
Boken Granna Granen. Maria Flinck. Albert Bonniers Förlag. 1998.
www.skogssverige.se/skog/jul/